

CAESARIS
CONTARDI GENVEN,
ADVOCATI CVRIAE
ROMANÆ.

COMMENTARII IN L.
vnicam. C. Si de Momen. possess.
sue. appel.

Num. 48. Cass. & num. 10.

Cum Privilegio.

ROMÆ, Apud Iosephum de Angelis,
M. D. LXXVII.

SANCTISS. ET BEATISS.

D. N. GREGORIO XIII.

CÆSAR CONTARDVS

Humilem Pedum exoscultationem.

HT si illud est, Beatissime Pater, humanis ingenijs natura insitum vitium, vt sua quenq; maxime delectent, egoq; proinde excusatione dignus videri possim, si disputationes has meas ad Cæsaris rescriptū in Codice Iustiniano inclusum, tituloq; de momētanea possessione inscriptum, in lucem edidissim; tamen sententiæ diu incertus fui, varia hominum iudicia verens: quam dubitationem ij, quibus librum inspiciendum dedi, quiq; de his rebus iudicia facere possūt omnes vna voce, mihi ademerunt, magnopereq; mihi auctores fuerunt, ne rem foro non inutilem futuram diutius cōprimerem: fore enim ne me suscepti diuturni laboris pēniteret, si rei non satis à Doctoribus explicatæ, cuiusq; ita creber sit vsus, vt nulla ætate nostra in forensibus contentionibus crebrius iactetur, aliquid lucis labore & industria nostra esset allatum. Facile fuit animum, quo sua sponte propendebat, impellere. Cum igitur ita vt homines amicissimi imprimisq; docti suadebant, facere decreuissim, Ecce alia dubitatio, quæ me non minus diu nutātem tenuit, cui nam scripta hæc nostra dicarē. Tu in primis, Pater Beatissime, in mentem veniebas, idq; magnopere auebat animus, vt qualecunq; hoc opus nostrum tanti nominis inscriptione cōmunitum, & ab obtrectatorum liuore tutū esset, & à contemptu hominū vindicaretur. Sed multa me ab eo consilio detinebant; primum summa maiestas tua, vt proiectæ audaciæ videretur, eum sibi Patronū asciscere, qui in altis-

S V M M A R I V M.

- 1 **R**eccatum est discedere à veritate textuali.
- 2 Textus declaratur à verbis Rubrica, licet imperfecta sit.
- 3 Momentum, dictio est æquiuoca.
- 4 Obscuritas parit lites.
- 5 Momentum aliquando sumitur pro robore & in possessionis.
- 6 Momentum unde dictum.
- 7 Possessio appellatur momentanea, quia cito debet expediri.
- 8 Possessio dicitur momentanea a aptitudine.
- 9 Momentanea possessio assignatur uictori cum formidine repetitionis.
- 10 Momentaria possessio, an sit uerbum latinum.
- 11 Victor cui assignatur possessio momentanea, an interim sit uerus possessor.
- 12 Quando inspicitur quod euenire potest.
- 13 Index qui uictori assignat possessionem momentariam, dicitur eam pure assignare.
- 14 Qualitas rei non immutatur, ex eo quod contingere potest.
- 15 Denominatio fieri debet ab eo, quod in presenti est.
- 16 Possessio, an sit momentanea ab exitu litis dignoscitur.
- 17 Verisimile est uictum in possessorio uelle agere petitorio.
- 18 Dubius est litis euentus.
- 19 Nihil est tam certum, quod non repentinus aliquis casus possit inuertere.
- 20 Quod proxime futurum est, habetur, ac si esset, quando id quod futurum speratur, est infallibile.
- 21 Actio legis Aquilæ, quare pœnalis sit nuncupata.
- 22 Aqua quotidiana dicitur, licet quotidie non fluat.
- 23 Multa sunt uerba, quæ ad aptitudinem tantum referuntur.
- 24 Verba relata ad potentiam, aliquando actum requirunt.
- 25 Quæ aptitudinem habent, non respiciuntur à natura.
- 26 Quæ ratione curia Romana non confirmat sententias lator super possessorio.
- 27 Quæstio possessionis, quare momentaria dicatur.
- 28 Possessio appellatur momentaria per accidens.
- 29 Aliquando dubitatum est, quare possessio fuerit denominata momentaria, aliquando uero quare iudicium possessorium fuerit appellatum.
- 30 Si iudicium appelletur momentarium; ideo appellatur, quia cito possit expediri.
- 31 Dictio, statim, quando importet summariam cognitionem.
- 32 Possessio Momentaria quid sit.
- 33 Possessio quedam apud Priscos erat in usu, multum similis possessioni momentaria.

3

IMPERATOR VALENT. THEO. ET ARCH.

Ad Eufigium Præ. Pre.

U M de possessione, & eius momento cau-
sa dicatur, & si appellatio interposita
fuerit: tamen sententia lata sortitur ef-
fectum. Ita tamen possessionis reforma-
tionem fieri oportet; ut integra omnis proprietatis
causa seruetur.

HÆC constitutio Valenti. Theod. & Archad. Imperato-
rum, subtili architectura condita, & si ex omni parte sit ho-
nesta, clara & Reip. utilis: tamen naturali forsan quodam
interpretum dissidio, siue ostentationis, siue gloriæ cupi-
ditate non paucis ingenita; siue quadam humani generis
infelicitate factum est, ut tanta sit varietate opinionum
inumbata, ut sæpe à nonnullis & dura, & iniqua appelle-
tur: Et tamen nulla est lex, quæ frequentius in negociis fo-
rensis occurat, & quæ latius pateat.

Vnde quasi pusilli mei talenti, aliquam rationem efflagitan-
ti domino redditurus, & eius & Mariæ Virginis auxilio
confusus, ita facili, & humili stilo huiusce breuissimæ legis
commentarios aggrediar, ut non sillogismis nouis, ac uer-
balibus aliorum reprehensionibus, quas utilius est con-
tempnisse quàm didicisse, eam magis complicasse tenebris,
quàm explicasse uidear.

Series Cartharum.

¶ ABCDEFGHIKLMNOPQRSTVXYZ.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk

Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss.

Omnes sunt quaterniones, Præter ¶ & Hh
qui sunt duerniones.

L A V S D E O.

R O M A E,

Apud Iosephum de Angelis,

Impressorem P. R.

M. D. LXXIII.